

Çizelge 15 - Yıllara Göre Ülke Gruplarının Üretim -Tüketim Oranları
| (Üretim/Tüketim).100 |

	1950		1968		1973		1978	
	Ener- ji	Meta- lik	Ener- ji	Meta- lik	Ener- ji	Meta- lik	Ener- ji	Meta- lik
Sanayileşmiş Batılı Ülkeler	90	65	69	57	61	61	61	61
Planlı Ekonomikli Ülkeler	98	128	100	105	98	103	105	99
Gelişmekte Olan Ülkeler	239	717	342	663	373	526	294	381

kaynak (10)

Çizelge 16 - 1978 Yılı Dünya Enerji + Metalik Maden Üretim - Tüketim Oranları

Ülke Grupları	%
Sanayileşmiş Batılı Ülkeler.	61
Merkezi Planlı Ekonomikli Ülkeler.	104
Gelişmekte Olan Ülkeler.	289

Kaynak (10)

3.1.3. Dünya Maden Tüketimi. Birim Fiyatları ve Diğer İstatistik Bilgiler

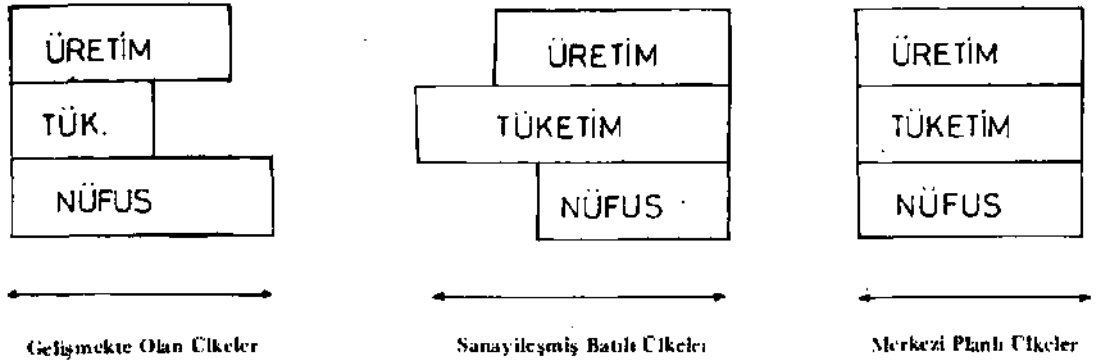
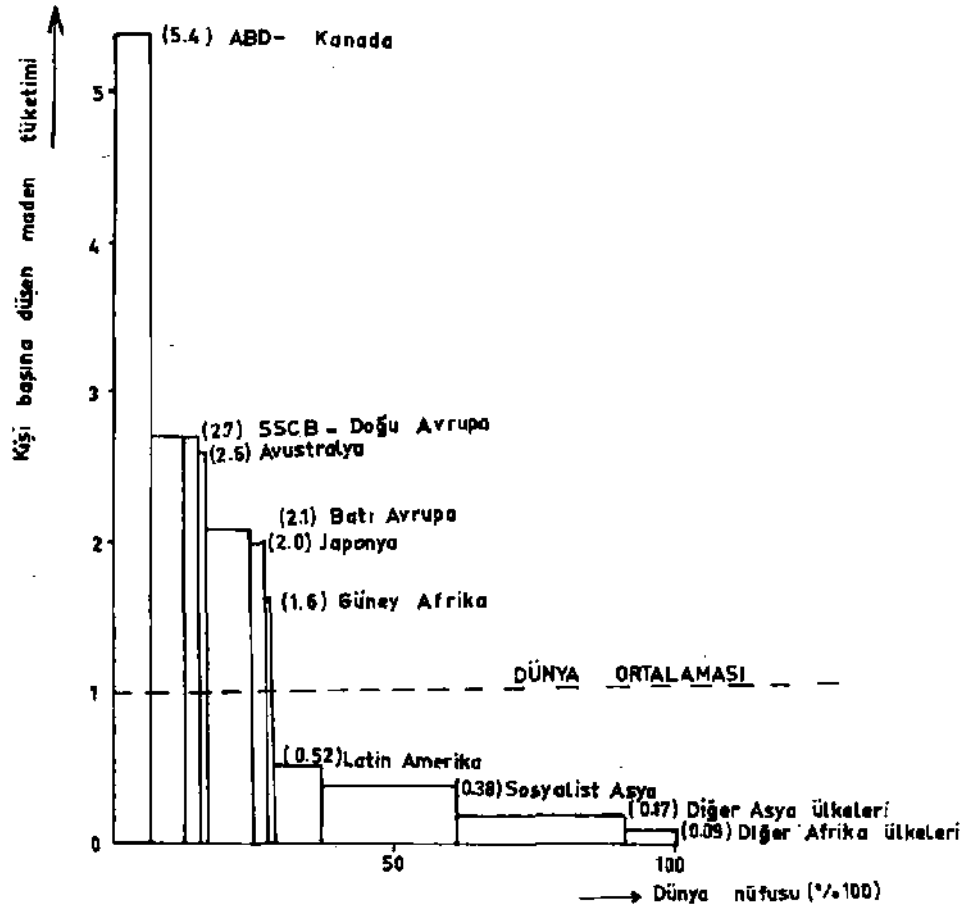
Kömür, petrol, doğal gaz, alüminyum, bakır, kükür, demir, nikel, kurşun, çinko, fosfat, potas gibi önemli madenler gözönüne alındığında kişi başına üretimin ancak ABD ve Kanada'da daha sonra ise sırasıyla SSCB ve Avustralya'da olduğu görülmektedir (Şekil 3).(10)

Dünya petrol tüketimi 1979, 1980 ve 1981 yılları için ülkeler bazında miktar ve % pay olarak Ek Çizelge 20'de verilmiştir. Çizelgeden de görüleceği gibi, 1981 yılında ABD dünya petrol tüketiminin % 25,9'u ile ilk sırada yer almaktadır; daha sonra sırasıyla % 15 ile SSCB, % 7,9 ile Japonya ve % 4,1 ile Almanya gelmektedir.

Ek Çizelge 21'de Dünya ülkelerinin ma-

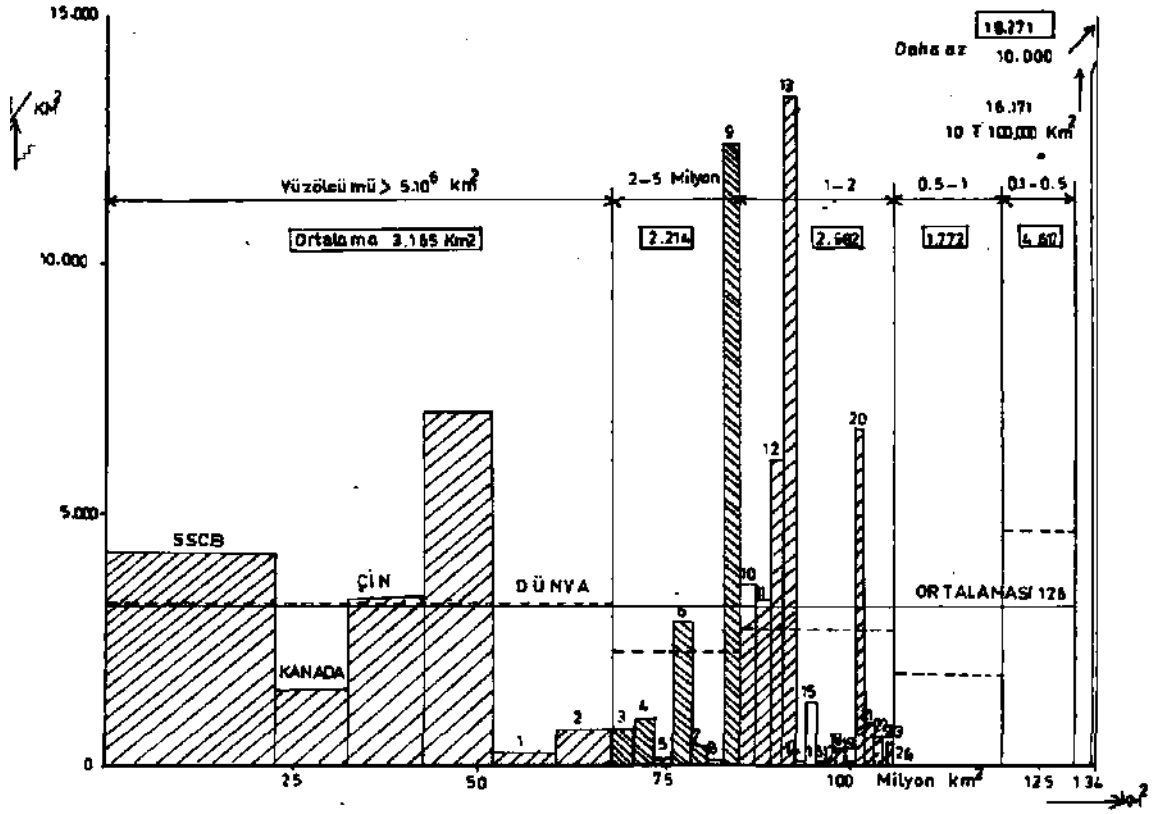
dencilik değerlerinin G.S.M.H. içindeki payları, Ek Çizelge 22'de birim fiyatlardaki değişimin karşılaştırılması gösterilmiştir. Buna göre, GSMH içinde madencilik payının en yüksek olduğu ülkeler petrol üreticisi olarak bilinen Katar, Abu Dabi gibi ülkelerdir. Söz konusu paylar ABD'de % 3,5, SSCB'de % 9,9 ve Türkiye'de % 1,5'tir.

Bunlara ek olarak Dünya ülkelerinin maden Üretim yoğunluğu, Dünya ve Türkiye'de kişi başına tüketimin en çok ABD ve Kanada'da maden üretim yoğunlukları, ülkelerin toplam mineral üretim değerleri ile nüfuslarının karşılaştırılması, ülke ve bölge bazında kişi başına düşen üretim değerleri ile çeşitli ülke ve Ülke gruplarının madencilik üretim değerlerinin GSMH içindeki payları Çizelgeler halinde Ek Çizelge 23, 24, 25, 26, 27, 28'de çeşitli ülkelere madencilik üretim yoğunluğu ile kişi başına düşen madencilik üretimi grafiksel olarak (Şekil 4) ve Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 3 — Ülkelerin maden tüketimleri (1978 verileri ile)

(Kömür, petrol, doğal jpr/, alüminyum, bakır, kalay, demir, nikel, kurşun, çinko, fosfat, potas)

Şekil 4 — Çeşitli ülkelerde madencilik üretim yoğunluğu (\$/Km²)

1- Brezilya, 2- Avustralya, 3- Hindistan, 4- Arjantin, 5- Sudan, 6- Cezayir, 7- Zaire, 8- Grinland, 9- S.Arabistan, 10- Meksika, 11- Endonezya, 12- Libya, 13- İran, 14- Moğolistan, 15- Peru, 16- Çad, 17- Nijer, 18- Angob. 19- Etyopya, 20- G. Afrika, 21- Kolombiya, 22- Bolivya, 23- Moritanya, 24- Mısır.

3.2. Türkiye Ekonomisinde Madencilik

Ülkemizde eski çağlardan beri madencilik çalışmalarının sürdürüldüğü, çok sayıda madenin işletildiği ve halen de işletilmekte olduğu bilinmektedir. Asırlardır süren bu çalışmaların mutlaka insan yaşamına kattığı birşeyler vardır. Ancak bu katkıları bugün için bilimsel olarak değerlendirme olanağımızdan yoksunuz. Böyle bir değerlendirmeyi ancak 1962'den bu yana yapabileceğiz.

Maden üretimimizin G.S.M.H. içindeki payı 1962'den bugüne değin % 1,5 ile % 2,61 arasında değişmiştir. Çizelge 17'de yıllara göre bu pay görülmektedir.

Çizelge 17- Türkiye'nin Madencilik Üretiminin Yıllara Göre G.S.M.H. içindeki Payı

Yıllar	%Pay
1962	1,52
1965	1,76
1970	1,50
1975	1,66
1977	2,43
1978	2,61
1979	2,25
1980	2,02
1981	1,98
1982	1,95 (T)

(T) : Tahmini
Kaynak (7)